Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (fjärde avdelningen)

den 11 september 2019*

”Begäran om förhandsavgörande – Unionsrättsliga principer – Processuell autonomi – Likvärdighetsprincipen och effektivitetsprincipen – Rättssäkerhetsprincipen – Rättskraft – Återbetalning av skatter som en medlemsstat har tagit ut i strid med unionsrätten – Lagakraftvunnet domstolsavgörande som innebär åläggande att betala en skatt som är oförenlig med unionsrätten – Resningsansökan mot ett sådant domstolsavgörande – Tidsfrist för att inge denna ansökan”

I mål C-676/17,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Curtea de Apel Ploieşti (Appellationsdomstolen i Ploieşti, Rumänien) genom beslut av den 5 oktober 2017, som inkom till domstolen den 1 december 2017, i målet

Oana Mădălina Călin

mot

Direcția Regională a Finanțelor Publice Ploiești – Administrația Județeană a Finanțelor Publice Dâmbovița,

Statul Român – Ministerul Finanțelor Publice,

Administrația Fondului pentru Mediu,

meddelar

DOMSTOLEN (fjärde avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden M. Vilaras samt domarna K. Jürimäe (referent), D. Šváby, S. Rodin och N. Piçarra,

generaladvokat: M. Bobek,

justitiesekreterare: handläggaren R. Șereș,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 28 november 2018,

* Rättegångsspråk: rumänska.

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

– Rumäniens regering, genom inledningsvis R.H. Radu, C.-M. Florescu och R.I. Hațieganu, samtliga i egenskap av ombud, därefter C. Canțăr, C.-M. Florescu och R.I. Hațieganu, samtliga i egenskap av ombud,

– Europeiska kommissionen, genom A. Armenia och C. Perrin, båda i egenskap av ombud,

och efter att den 5 februari 2019 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 4.3 FEU, artikel 110 FEUF, artiklarna 17, 20, 21 och 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad stadgan) samt principerna om lojalt samarbete, likvärdighet, effektivitet och rättssäkerhet.

2 Begäran har framställts i ett mål mellan Oana Mădălina Călin och Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice Ploiești – Administrația Județeană a Finanțelor Publice Dâmbovița (Generaldirektoratet för offentliga finanser i Ploiești – Regionala myndigheten för offentliga finanser i Dâmbovița, Rumänien) och Statul Român – Ministerul Finanțelor Publice (Rumänska staten – Ministeriet för offentliga finanser) respektive Administrația Fondului pentru Mediu (Miljömyndigheten, Rumänien), angående en resningsansökan mot ett lagakraftvunnet avgörande i vilken det förklaras att en ansökan om resning mot ett annat lagakraftvunnet domstolsavgörande avvisats på grund av den anförts för sent. I det sistnämnda avgörandet har Oana Mădălina Călin ålagts att betala en miljödekal, vilken senare förklarats vara oförenlig med unionsrätten.

Tillämpliga bestämmelser

3 I artikel 21 i Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004 (lag nr 554/2004 om rättegången i förvaltningsdomstol) av den 2 december 2004 (*Monitorul Oficial al României*, del I, nr 1154 av den 7 december 2004), med rubriken ”Extraordinära rättsmedel”, föreskrevs följande:

”(1) De rättsmedel som föreskrivs i civilprocesslagen kan användas mot slutliga och lagakraftvunna avgöranden som meddelats av förvaltningsmyndigheter.

(2) Utöver de grunder som stadgas i civilprocesslagen utgör det grund för resning att det har meddelats ett slutligt och lagakraftvunnet avgörande i strid med principen om [unionsrättens] företräde enligt artikel 148.2 i Rumäniens konstitution, i dess ompublicerade lydelse, jämförd med artikel 20.2 i densamma. Resningsansökan ska inges inom 15 dagar från delgivningen och, som ett undantag från artikel 17.3, upprättas genom att de berörda parterna ger in en motiverad ansökan inom 15 dagar från det att avgörandet har meddelats. Resningsansökan ska prövas skyndsamt och med prioritet och inom 60 dagar från ingivandet.”

4 Det framgår av begäran om förhandsavgörande att artikel 21.2 andra meningen i lag nr 554/2004 förklarats grundlagsstridig genom dom nr 1609/2010, vilken meddelats av Curtea Constituțională (Författningsdomstolen, Rumänien) den 9 december 2010.

5 Den hänskjutande domstolen har angett att endast den första och den tredje meningen i artikel 21.2 i lag nr 554/2004 fortsätter att ha rättsverkningar. Däremot har den andra meningen i denna bestämmelse, som rör tidsfristen för att inge en ansökan om resning, slutat att ha sådana verkningar.

6 Genom dom nr 45/2016 av den 12 december 2016, som offentliggjordes i *Monitorul Oficial al României* den 23 maj 2017, slog Înalta Curte de Casație și Justiție (Högsta kassationsdomstolen, Rumänien) fast att fristen för att inge en resningsansökan på grundval av artikel 21.2 i lag nr 554/2004 är en månad och börjar löpa från och med delgivningen av det slutliga avgörande som är föremål för ansökan om resning.

7 I artikel 509 i Codul de procedură civilă (civilprocesslagen), med rubriken ”Föremål och skäl för resning”, anges följande i punkt 1:

”(1) Resning av ett avgörande som har meddelats i sak eller som är knutet till saken … kan begäras om

…

11. om Curtea Constituțională (Författningsdomstolen), efter det att domen har vunnit laga kraft, har prövat invändningen i detta fall och förklarat att den bestämmelse som invändningen avser strider mot författningen.”

8 I artikel 511 i civilprocesslagen, som har rubriken ”Frist för utövande”, föreskrivs följande i punkt 3:

”När det gäller de grunder som anges i artikel 509.1 leden 10 och 11 ska fristen vara tre månader räknat från det datum då domen från Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna eller avgörandet från Curtea Constituțională (Författningsdomstolen) tillkännages i *Monitorul Oficial al României*, del I.”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågan

9 Den 12 april 2013 förvärvade Oana Mădălina Călin, som är rumänsk medborgare, ett begagnat motorfordon från Tyskland. Serviciul Public Comunitar Regim Permise de Conducere și Înmatriculare a Vehiculelor Târgoviște (det offentliga körkorts- och fordonsregistreringskontoret i Târgoviște, Rumänien) belade registreringen av detta fordon i Rumänien med betalning av en miljödekal för motorfordon, vilken kostade 968 rumänska lei (RON) (ungefär 207 euro). Oana Mădălina Călin betalade detta belopp.

10 Oana Mădălina Călin begärde vid Tribunalul Dâmbovița – Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal (domstol i första instans i Dâmbovița, andra avdelningen för förvaltnings- och skattemål, Rumänien) återbetalning av detta belopp, med motiveringen att denna miljöavgift är oförenlig med unionsrätten.

11 Nyssnämnda domstol ogillade denna talan genom dom av den 15 maj 2014.

12 Den 28 april 2015 ingav Călin – med åberopande av dom av den 14 april 2015, Manea (C-76/14, EU:C:2015:216), i vilken EU-domstolen fann att miljödekalen hade inrättats i strid med unionsrätten – en första ansökan om resning mot denna dom. Denna ansökan avslogs genom dom av den 16 juni 2015.

13 Den 17 augusti 2016 ingav Călin en andra resningsansökan vid Tribunalul Dâmbovița – Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal (domstol i första instans i Dâmbovița, andra avdelningen för förvaltnings- och skattemål) mot domen av den 15 maj 2014. Denna resningsansökan grundade sig på domen av den 9 juni 2016, Budișan (C-586/14, EU:C:2016:421), och artikel 21.2 i lag nr 554/2004, som borde ha gjort det möjligt att ändra lagakraftvunna domar som meddelats i strid med unionsrätten. Genom dom av den 11 oktober 2016 biföll nämnda domstol ansökan om resning och förordnade om återbetalning av miljödekalen jämte ränta.

14 Generaldirektoratet för offentliga finanser i Ploiești – Regionala myndigheten för offentliga finanser i Dâmbovița överklagade denna dom till Curtea de Apel Ploiești (Appellationsdomstolen i Ploiești, Rumänien).

15 Genom dom av den 16 januari 2017 upphävde denna domstol den dom som hade meddelats av Tribunalul Dâmbovița – Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal (domstol i första instans i Dâmbovița, andra avdelningen för förvaltnings- och skattemål), den 11 oktober 2016, med motiveringen att den andra ansökan om resning hade ingetts efter utgången av den frist på en månad som börjar löpa från den dag då det slutliga avgörande som är föremål för resning delgetts. Denna frist som följer av dom nr 45/2016, är obligatorisk för samtliga rumänska domstolar från och med offentliggörandet av denna dom i *Monitorul Oficial al României*. Den dom som ansökan om resning avsåg hade emellertid delgetts Călin den 26 maj 2014, medan resningsansökan ingavs den 17 augusti 2016.

16 Målet vid den nationella domstolen avser en resningsansökan mot domen av den 16 januari 2017, vilken Călin framställt vid den hänskjutande domstolen. Denna ansökan grundar sig dels på ett åsidosättande av principen om förbud mot retroaktiv tillämpning av lag, eftersom domen av den 9 juni 2016, Budișan (C-586/14, EU:C:2016:421), meddelades efter det att det nationella avgörande som ansökan om resning avsåg hade vunnit laga kraft, dels på att Curtea de Apel Ploiești (Appellationsdomstolen i Ploiești) åsidosatt principen om lojalt samarbete, som garanteras i artikel 4.3 FEUF.

17 I detta sammanhang har den hänskjutande domstolen angett att den är osäker huruvida dom nr 45/2016 är förenlig med rättssäkerhetsprincipen och principen om lojalt samarbete samt med likvärdighetsprincipen och effektivitetsprincipen.

18 Den hänskjutande domstolen har härvid understrukit att omständigheterna i det mål som den har att avgöra skiljer sig från omständigheterna i det mål som ledde fram till dom av den 6 oktober 2015, Târșia (C-69/14, EU:C:2015:662), i vilken domstolen fann att unionsrätten inte utgör hinder för att det inte finns något förfarande för omprövning av ett lagakraftvunnet domstolsavgörande, när detta avgörande visar sig vara oförenligt med en tolkning av unionsrätten. Den hänskjutande domstolen har nämligen, till skillnad från vad som var fallet i nämnda mål, gjort gällande att det i mål som den har att avgöra finns en möjlighet att få till stånd en omprövning av ett lagakraftvunnet nationellt avgörande som har meddelats i strid med unionsrätten.

19 Den hänskjutande domstolen har erinrat om att det, i avsaknad av unionsrättsliga föreskrifter på området för återbetalning av avgifter som felaktigt påförts, ankommer på varje medlemsstat att, enligt principen om processuell autonomi, fastställa de processuella regler som gäller för talan som syftar till att säkerställa skyddet för enskildas rättigheter enligt unionsrätten. Dessa processuella regler måste emellertid alltid vara förenliga med principen om lojalt samarbete, likvärdighetsprincipen, effektivitetsprincipen och rättssäkerhetsprincipen.

20 I förevarande fall föreskrivs det i artikel 21.2 i lag nr 554/2004 inte någon frist för att inge en ansökan om resning. En sådan frist följer endast av dom nr 45/2016.

21 Den hänskjutande domstolen har emellertid gjort gällande att tillämpningen av denna frist skulle medföra att det blir omöjligt att till Oana Mădălina Călin återbetala den skatt som tagits ut i strid med unionsrätten. Călin har nämligen inte tillgång till något annat nationellt rättsmedel för att erhålla återbetalning av denna skatt.

22 Mot denna bakgrund beslutade den hänskjutande domstolen att vilandeförklara målet och ställa följande fråga till domstolen:

”Kan artikel 4.3 FEU, i vilken det hänvisas till principen om lojalt samarbete, artiklarna 17, 20, 21 och 47 i [stadgan], artikel 110 FEUF, rättssäkerhetsprincipen, likvärdighetsprincipen och effektivitetsprincipen, vilka följer av principen om processuell autonomi, tolkas så, att dessa utgör hinder för nationella bestämmelser, i synnerhet artikel 21.2 i [lag nr 554/2004], såsom denna tolkats i [dom nr 45/2016], enligt vilken den frist inom vilken det kan inges en resningsansökan med stöd av bestämmelserna i artikel 21.2 i lag nr 554/2004 är en månad och denna frist löper från det datum då det lagakraftvunna avgörande som resningsansökan avser har delgetts?”

Prövning av tolkningsfrågan

23 Den hänskjutande domstolen har ställt sin fråga för att få klarhet i huruvida unionsrätten, och i synnerhet likvärdighetsprincipen och effektivitetsprincipen, ska tolkas så, att de utgör hinder för en nationell bestämmelse, såsom den tolkats i en dom från en nationell domstol, i vilken det föreskrivs en preklusionsfrist på en månad för att inge en ansökan om resning av ett slutligt domstolsavgörande som har meddelats i strid med unionsrätten, vilken börjar löpa från och med delgivningen av det avgörande som resningsansökan avser.

24 Det ska inledningsvis påpekas att det framgår av de handlingar som domstolen har tillgång till att Oana Mădălina Călin tvingats att betala en miljödekal för motorfordon, medan domstolen i dom av den 9 juni 2016, Budișan (C-586/14, EU:C:2016:421), förklarat att artikel 110 FEUF ska tolkas så, att den utgör hinder mot en sådan skatt som nämnda miljödekal utgör.

25 Det framgår härvid av fast rättspraxis att rätten att erhålla återbetalning av skatter och avgifter som en medlemsstat har tagit ut i strid med unionsrätten utgör en följd av och ett komplement till de rättigheter som enskilda har tillerkänts i de unionsbestämmelser i vilka sådana skatter och avgifter förbjuds, såsom dessa har tolkats av domstolen. Medlemsstaterna är således i princip skyldiga att återbetala skatter och avgifter som har tagits ut i strid med unionsrätten (se, för ett liknande resonemang, dom av den 9 november 1983, San Giorgio, 199/82, EU:C:1983:318, punkt 12, dom av den 19 juli 2012, Littlewoods Retail m.fl., C-591/10, EU:C:2012:478, punkt 24, och dom av den 6 oktober 2015, Târșia, C-69/14, EU:C:2015:662, punkt 24).

26 Det ska emellertid erinras om den betydelse som principen om rättskraft har i såväl unionens rättsordning som de nationella rättsordningarna. För att säkerställa såväl en stabil rättsordning och stabila rättsförhållanden som en god rättskipning, är det viktigt att domstolsavgöranden som vunnit laga kraft efter det att tillgängliga rättsmedel har uttömts eller fristerna för dessa har löpt ut inte längre kan angripas (dom av den 10 juli 2014, Impresa Pizzarotti, C-213/13, EU:C:2014:2067, punkt 58, dom av den 6 oktober 2015, Târșia, C-69/14, EU:C:2015:662, punkt 28, och dom av den 29 juli 2019, Hochtief Solutions Magyarországi Fióktelepe, C-620/17, EU:C:2019:630, punkt 54).

27 En nationell domstol är enligt unionsrätten följaktligen inte skyldig att underlåta att tillämpa nationella processuella regler som innebär att domstolsavgöranden vinner laga kraft, även om den därmed skulle kunna bringa nationella förhållanden som är oförenliga med unionsrätten att upphöra (dom av den 10 juli 2014, Impresa Pizzarotti, C-213/13, EU:C:2014:2067, punkt 59, dom av den 6 oktober 2015, Târșia, C-69/14, EU:C:2015:662, punkt 29, och dom av den 29 juli 2019, Hochtief Solutions Magyarországi Fióktelepe, C-620/17, EU:C:2019:630, punkt 55).

28 Det har nämligen slagits fast att unionsrätten inte kräver att en nationell domstol – för att beakta en tolkning av en relevant bestämmelse i unionsrätten – i princip måste ändra sitt avgörande som vunnit laga kraft (dom av den 10 juli 2014, Impresa Pizzarotti, C-213/13, EU:C:2014:2067, punkt 60, dom av den 6 oktober 2015, Târşia, C-69/14, EU:C:2015:662, punkt 38, och dom av den 29 juli 2019, Hochtief Solutions Magyarországi Fióktelepe, C-620/17, EU:C:2019:630, punkt 56).

29 Om det däremot, i de tillämpliga nationella processuella bestämmelserna, föreskrivs en rätt för den nationella domstolen att, under vissa villkor, ändra ett lagakraftvunnet avgörande för att situationen ska bli förenlig med den nationella rätten, ska denna möjlighet ges företräde i enlighet med likvärdighetsprincipen och effektivitetsprincipen, förutsatt att dessa villkor är uppfyllda, i syfte att göra den aktuella situationen förenlig med unionsrätten (se, för ett liknande resonemang, dom av den 10 juli 2014, Impresa Pizzarotti, C-213/13, EU:C:2014:2067, punkt 62, dom av den 6 oktober 2015, Târşia, C-69/14, EU:C:2015:662, punkt 30, och dom av den 29 juli 2019, Hochtief Solutions Magyarországi Fióktelepe, C-620/17, EU:C:2019:630, punkt 60).

30 Enligt principen om lojalt samarbete i artikel 4.3 FEU får de processuella regler som gäller för talan som syftar till att säkerställa skyddet av de rättigheter för enskilda som följer av unionsrätten nämligen inte vara mindre förmånliga än dem som avser liknande talan som grundas på nationell rätt (likvärdighetsprincipen) eller medföra att det i praktiken blir omöjligt eller orimligt svårt att utöva rättigheter som följer av unionsrätten (effektivitetsprincipen) (dom av den 24 oktober 2018, XC m.fl., C-234/17, EU:C:2018:853, punkt 22 och där angiven rättspraxis).

31 Frågan huruvida dessa krav uppfyllts ska bedömas med beaktande av de aktuella bestämmelsernas funktion i förfarandet som helhet vid de olika nationella domstolarna samt med beaktande av hur förfarandet är utformat och bestämmelsernas särdrag (dom av den 27 juni 2013, Agrokonsulting-04, C-93/12, EU:C:2013:432, punkt 38 och där angiven rättspraxis, och dom av den 24 oktober 2018, XC m.fl., C-234/17, EU:C:2018:853, punkt 24).

32 I förevarande fall framgår det av de uppgifter som domstolen förfogar över att rumänsk rätt erbjuder ett rättsmedel som gör det möjligt att ansöka om resning mot lagakraftvunna domstolsavgöranden som visar sig strida mot unionsrätten. Det framgår av de uppgifter som den hänskjutande domstolen har lämnat att resningsansökan är underkastad en tidsfrist på en månad, vilken börjar löpa från och med delgivningen av det domstolsavgörande som denna ansökan avser. Nämnda frist följer av dom nr 45/2016, vilken avsåg tolkningen och tillämpningen av artikel 21.2 i lag nr 554/2004.

33 Det ska följaktligen prövas huruvida en sådan frist är förenlig med likvärdighetsprincipen och effektivitetsprincipen.

Likvärdighetsprincipen

34 Likvärdighetsprincipen utgör, såsom det erinras om i punkt 30 ovan, hinder mot att en medlemsstat, för anspråk som syftar till att säkerställa skyddet av de rättigheter för enskilda som följer av unionsrätten, föreskriver processuella regler som är mindre förmånliga än de regler som gäller för en liknande talan som grundas på nationell rätt.

35 Det ska följaktligen prövas huruvida den i det nationella målet aktuella ansökan om resning kan anses likna en talan som grundar sig på ett åsidosättande av nationell rätt, med beaktande av föremålet, grunden och de väsentliga beståndsdelarna i dessa mål (se, för ett liknande resonemang, dom av den 27 juni 2013, Agrokonsulting-04, C-93/12, EU:C:2013:432, punkt 39, och dom av den 24 oktober 2018, XC m.fl., C-234/17, EU:C:2018:853, punkt 27).

36 Såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 55 i sitt förslag till avgörande har den hänskjutande domstolen i skälen till sin begäran om förhandsavgörande inte nämnt att det föreligger en resningsansökan som grundar sig på ett åsidosättande av nationell rätt och som kan anses likna den ansökan som är i fråga i målet vid den hänskjutande domstolen.

37 Kommissionen har däremot gjort gällande att en ansökan om resning, som framförs med stöd av artikel 21.2 i lag nr 554/2004, mot ett slutligt domstolsavgörande som strider mot unionsrätten liknar det rättsmedel som föreskrivs i artikel 509.1 led 11 i civilprocesslagen, i vilken det föreskrivs en möjlighet att ansöka om resning mot ett domstolsavgörande, om Curtea Constituțională (Författningsdomstolen), efter att avgörandet vunnit laga kraft, har fattat beslut om den i målet framställda invändningen om grundlagsstridighet och slagit fast att den bestämmelse som denna invändning avser är grundlagsstridig.

38 Kommissionen anser emellertid att likvärdighetsprincipen har åsidosatts i förevarande fall, eftersom de processuella regler som är tillämpliga på en talan som grundar sig på artikel 509.1 led 11 i civilprocesslagen är mer förmånliga än de regler som är tillämpliga på en resningsansökan som inges med stöd av artikel 21.2 i lag nr 554/2004. Kommissionen anser nämligen att den första talan kan väckas inom tre månader från den dag då Curtea Constituțională (Författningsdomstolen) offentliggör en dom, i vilken det fastställs att en nationell bestämmelse är grundlagsstridig, medan den andra rättsmedlet måste framföras inom en månad från dagen för meddelandet av det beslut som resningsansökan avser.

39 Såsom generaladvokaten har påpekat i punkterna 71 och 77 i sitt förslag till avgörande kan en dom som meddelats av Curtea Constituțională (Författningsdomstolen), i enlighet med artikel 509.1 led 11 i civilprocesslagen, i vilken det fastställs att en nationell bestämmelse är grundlagsstridig, emellertid endast åberopas för ändring av ett lagakraftvunnet domstolsavgörande som fattats inom ramen för ett förfarande under vilket parterna har anfört invändning om att en nationell bestämmelse är grundlagsstridig, medan artikel 21.2 i lag nr 554/2004 gör det möjligt att ändra varje lagakraftvunnet domstolsavgörande som har meddelats i strid med unionsrätten.

40 I avsaknad av precisering på denna punkt kan EU-domstolen emellertid inte uttala sig om huruvida det föreligger eller inte föreligger likhet mellan resning, såsom denna regleras i artikel 21.2 i lag nr 554/2004, och det rättsmedel som föreskrivs i artikel 509.1 led 11 i civilprocesslagen och följaktligen inte heller huruvida de krav som följer av likvärdighetsprincipen är uppfyllda i förevarande fall.

41 Oavsett vad som är fallet ankommer det på den hänskjutande domstolen att pröva huruvida likvärdighetsprincipen har iakttagits i det mål den har att avgöra mot bakgrund av den rättspraxis som det hänvisas till i punkt 30 i förevarande dom, varvid det ska erinras om att denna domstol behåller rätten att begära ett nytt förhandsavgörande när den har möjlighet att tillhandahålla EU-domstolen samtliga omständigheter som gör det möjligt för denna att ta ställning i frågan om iakttagande av likvärdighetsprincipen (se, för ett liknande resonemang, beslut av den 12 maj 2016, Security Service m.fl., C-692/15–C-694/15, EU:C:2016:344, punkt 30 och där angiven rättspraxis).

Effektivitetsprincipen

42 Vad avser effektivitetsprincipen ska det erinras om att det framgår av domstolens fasta praxis att varje fall i vilket frågan uppkommer huruvida en nationell processuell bestämmelse medför att det blir omöjligt eller orimligt svårt att tillämpa unionsrätten ska bedömas med beaktande av bestämmelsens funktion i förfarandet som helhet – med beaktande av dess förlopp och särdrag – i de olika nationella rättsinstanserna. Härvidlag ska det, i förekommande fall, bland annat tas hänsyn till skyddet av rätten till försvar, rättssäkerhetsprincipen och principen om en ändamålsenlig handläggning (dom av den

14 juni 2012, Banco Español de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349, punkt 49, dom av den 22 februari 2018, INEOS Köln, C-572/16, EU:C:2018:100, punkt 44, och dom av den 24 oktober 2018, XC m.fl., C-234/17, EU:C:2018:853, punkt 49).

43 Vad i synnerhet gäller preklusionsfrister, har domstolen slagit fast att det är förenligt med effektivitetsprincipen att det av rättssäkerhetshänsyn fastställs rimliga tidsfrister för preklusion (se, för ett liknande resonemang, dom av den 16 december 1976, Rewe-Zentralfinanz och Rewe-Zentral, 33/76, EU:C:1976:188, punkt 5, dom av den 10 juli 1997, Palmisani, C-261/95, EU:C:1997:351, punkt 28, dom av den 29 oktober 2015, BBVA, C-8/14, EU:C:2015:731, punkt 28, och dom av den 22 februari 2018, INEOS Köln, C-572/16, EU:C:2018:100, punkt 47).

44 I förevarande fall har, såsom det framgår av de handlingar som domstolen har tillgång till, Curtea de Apel Ploiești (Appellationsdomstolen i Ploiești), med beaktande av dom nr 45/2016, förklarat att Călins andra ansökan om resning ingetts för sent. Enligt denna dom var fristen för att inge en ansökan om resning en månad från det att Călin fick del av domen av den 15 maj 2014, vilken ansökan om resning gäller.

45 EU-domstolen kommer därför att pröva huruvida en sådan tidsfrist – efter vars utgång en enskild inte längre kan inge en resningsansökan mot ett lagakraftvunnet domstolsavgörande som har meddelats i strid med unionsrätten – är rimlig.

46 Domstolen konstaterar i detta avseende att en frist på en månad för att ansöka om resning mot ett lagakraftvunnet domstolsavgörande, som enligt rubriken till artikel 21 i lag nr 554/2004 utgör ett ”extraordinärt” rättsmedel, inte i sig är något som bör kritiseras.

47 En sådan preklusionsfrist för att ansöka om resning förefaller nämligen rimlig, i den meningen att den gör det möjligt för en enskild att både bedöma huruvida det föreligger skäl för att ansöka om resning, vad avser ett lagakraftvunnet domstolsavgörande, och, i förekommande fall, att förbereda en sådan ansökan. Det ska härvid påpekas att det i förevarande mål på intet sätt har påstått att den för ändamålet föreskrivna tidsfristen på en månad är orimlig (se, analogt, dom av den 6 oktober 2009, Asturcom Telecomunicaciones, C-40/08, EU:C:2009:615, punkt 44).

48 Det ska dessutom påpekas att den frist för att ansöka om resning som är i fråga i målet vid den nationella domstolen börjar löpa när parterna får del av det aktuella, sedermera lagakraftvunna, domstolsavgörandet. Det får således inte uppstå en situation för parterna där denna tidsfrist har löpt ut utan att de ens fått kännedom om det slutgiltiga domstolsavgörandet (se, analogt, dom av den 6 oktober 2009, Asturcom Telecomunicaciones, C-40/08, EU:C:2009:615, punkt 45).

49 Under dessa omständigheter förefaller inte den i det nationella målet aktuella talefristens längd vara så kort att det i praktiken blir omöjligt eller orimligt svårt att ansöka om resning mot ett lagakraftvunnet domstolsavgörande.

50 Vad gäller tillämpningen av denna frist erinrar domstolen om att rättssäkerhetsprincipen, ur vilken principen om skydd för berättigade förväntningar följer, kräver dels att den rättsliga regleringen ska vara klar och tydlig, dels att den enskilde kan förutse hur den kommer att tillämpas (se, för ett liknande resonemang, dom av den 15 februari 1996, Duff m.fl. C-63/93, EU:C:1996:51, punkt 20, dom av den 10 september 2009, Plantanol, C-201/08, EU:C:2009:539, punkt 46, och dom av den 11 juni 2015, Berlington Hungary m.fl., C-98/14, EU:C:2015:386, punkt 77).

51 Det framgår emellertid av beslutet om hänskjutande att fristen på en månad för att ansöka om resning fastställdes genom dom nr 45/2016, vilken är bindande för de rumänska domstolarna från och med den dag då domen offentliggjordes i *Monitorul Oficial al României*. Såsom framgår av parternas

skriftliga svar på en fråga från EU-domstolen meddelades denna dom visserligen den 12 december 2016, men den offentliggjordes inte i *Monitorul Oficial al României* förrän den 23 maj 2017.

52 Dom nr 45/2016 hade således ännu inte offentliggjorts i *Monitorul Oficial al României* när Oana Mădălina Călin den 17 augusti 2016 väckte sin andra resningsansökan.

53 Mot bakgrund av dessa omständigheter framstår det, med förbehåll för de kontroller som det ankommer på den hänskjutande domstolen att göra, som om Curtea de Apel Ploiești (Appellationsdomstolen i Ploiești) tillämpat den frist som föreskrivs i dom nr 45/2016 för att fastställa att den Călins andra resningsansökan ingetts för sent, trots att denna dom ännu inte hade offentliggjorts. Dessutom framgår det inte av de uppgifter som domstolen har tillgång till att det i rumänsk rätt, vid tidpunkten för Călins andra resningsansökan, föreskrevs någon annan frist för att inge en sådan resningsansökan som kunde anses vara klar, precis och förutsebar, i den mening som avses i den rättspraxis som anges i punkt 50 i förevarande dom.

54 Vid förhandlingen har emellertid den rumänska regeringen uppgett att de rumänska domstolarna, före offentliggörandet av dom nr 45/2016 i *Monitorul Oficial al României*, tillämpade olika frister för att ansöka om resning med stöd av artikel 21.2 i lag nr 554/2004, eftersom de inte var skyldiga att tillämpa en särskilt angiven tidsfrist.

55 För det fall att den rumänska regeringen genom detta uttalande försöker rättfärdiga tillämpningen av den lösning som följer av dom nr 45/2016 redan före offentliggörandet av denna dom, konstaterar EU-domstolen att en sådan praxis inte var sådan att regeln om tidsfristen för att inge ansökan om resning därigenom kan anses vara klar, precis och förutsebar, och därmed bidra till målet att säkerställa rättssäkerhet.

56 Den hänskjutande domstolen har dessutom påpekat att om Curtea de Apel Ploiești (Appellationsdomstolen i Ploiești) hade tillämpat denna tidsfrist, så hade detta fått till följd att Călin inte skulle kunna erhålla återbetalning av den skatt som tagits ut i strid med unionsrätten, eftersom Călin inte hade tillgång till något annat nationellt rättsmedel för att erhålla återbetalning av denna skatt. Såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 103 i sitt förslag till avgörande utgör principen om rättskraft för övrigt inte något hinder för att erkänna principen om statens skadeståndsansvar till följd av ett avgörande av en domstol som dömer i sista instans (dom av den 30 september 2003, Köbler, C-224/01, EU:C:2003:513, punkt 40), vilket är fallet med den här aktuella hänskjutande domstolen. På grund av bland annat den omständigheten att en överträdelse genom ett sådant avgörande av de rättigheter som följer av unionsrätten normalt inte längre kan avhjälpas, kan de enskilda nämligen inte fråntas möjligheten att hålla staten skadeståndsansvarig för att på så sätt erhålla ett rättsligt skydd för sina rättigheter (dom av den 30 september 2003, Köbler, C-224/01, EU:C:2003:513, punkt 34, dom av den 6 oktober 2015, Târşia, C-69/14, EU:C:2015:662, punkt 40, och dom av den 24 oktober 2018, XC m.fl., C-234/17, EU:C:2018:853, punkt 58).

57 Av vad som anförts följer att den ställda tolkningsfrågan ska besvaras på följande sätt:

– Unionsrätten, och i synnerhet likvärdighetsprincipen och effektivitetsprincipen, ska tolkas så, att de i princip inte utgör hinder för en nationell bestämmelse, såsom den tolkats i en dom från en nationell domstol, i vilken det föreskrivs en preklusionsfrist på en månad för att inge en resningsansökan mot ett slutligt domstolsavgörande som har meddelats i strid med unionsrätten, vilken börjar löpa från och med delgivningen av det avgörande som resningsansökan avser.

– Effektivitetsprincipen, jämförd med rättssäkerhetsprincipen, ska emellertid tolkas så, att den utgör hinder för att en nationell domstol, under sådana omständigheter som de som är aktuella i det nationella målet, tillämpar en preklusionsfrist på en månad för att inge en resningsansökan mot ett lagakraftvunnet domstolsavgörande, när den dom genom vilken nämnda frist infördes, vid tidpunkten för ansökan om resning, ännu inte hade offentliggjorts i *Monitorul Oficial al României*.

Rättegångskostnader

58 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (fjärde avdelningen) följande:

1) Unionsrätten, och i synnerhet likvärdighetsprincipen och effektivitetsprincipen, ska tolkas så, att de i princip inte utgör hinder för en nationell bestämmelse, såsom den tolkats i en dom från en nationell domstol, i vilken det föreskrivs en preklusionsfrist på en månad för att inge en resningsansökan mot ett slutligt domstolsavgörande som har meddelats i strid med unionsrätten, vilken börjar löpa från och med delgivningen av det avgörande som resningsansökan avser.

2) Effektivitetsprincipen, jämförd med rättssäkerhetsprincipen, ska emellertid tolkas så, att den utgör hinder för att en nationell domstol, under sådana omständigheter som de som är aktuella i det nationella målet, tillämpar en preklusionsfrist på en månad för att inge en resningsansökan mot ett lagakraftvunnet domstolsavgörande, när den dom genom vilken nämnda frist infördes, vid tidpunkten för ansökan om resning, ännu inte hade offentliggjorts i *Monitorul Oficial al României.*

Underskrifter